

چاپ چہارم

خلاقیت موسیقی

Shiraz-Beethoven.ir

مولف بنیامین فسائی

Shiraz-Beethoven.ir

فهرست مطالب

۳۳	میزان‌های ساده و ترکیبی	۹	فصل اول: تئوری موسیقی جهان
۳۵	کسر میزان لنگ		بخش اول: فیزیک صوت
۳۵	سنکوپ	۱۱	مشخصات موج
	گونه‌هایی دیگر از تقسیمات ارزش	۱۳	صدا‌های موسیقایی و غیرموسیقایی
۳۶	زمانی	۱۳	مشخصات صوت موسیقایی
	بخش پنجم: فواصل		بخش دوم: نشانه‌های اولیه‌ی خط
۴۰	پیدا کردن عملی فواصل		موسیقی
۴۳	پرده و نیم پرده	۱۵	نظام هجایی و الفبایی
۴۳	علامت‌های تغییر دهنده	۱۶	خطوط حامل
۴۵	نیم‌پرده‌های دیاتونیک و کروماتیک	۱۶	کلیدها
۴۵	فواصل درست	۱۹	صدا‌های انسانی
۴۶	فواصل بزرگ و کوچک		بخش سوم: دیرند (کشش)
۴۸	فواصل افزوده و کاسته	۲۴	ارزش‌های زمانی
۴۹	فواصل افزوده‌تر و کاسته‌تر	۲۴	سکوت‌ها
۵۰	فواصل ملودیک و هارمونیک	۲۵	نقطه و دو نقطه
۵۰	فواصل ساده و ترکیبی	۲۵	خط‌های اتحاد و اتصال
۵۱	نُت‌های آنارمونیک و فاصله آنارمونیک	۲۶	استاکاتو
۵۲	سینت و ساوار		بخش چهارم: ریتم
۵۳	فاصله‌های مطبوع و نامطبوع	۳۱	ریتم و ضرب
	بخش ششم: گام‌ها	۳۲	میزان و کسر میزان
۵۸	گام	۳۳	تقسیمات دوتایی و سه‌تایی
۵۹	گام‌های دیاتونیک (ماژور و مینور)		

۱۰۴	وضعیت آکوردهای سه صدایی	۶۰	گام‌های ماژور دیزدار
۱۰۵	آکورد چهار صدایی		
	وضعیت آکوردهای چهار صدایی		بخش هفتم:
۱۰۶	(هفتم دومینانت)	۶۷	گام‌های ماژور بمل‌دار
			بخش هشتم:
	بخش سیزدهم: بیان و اختصارات موسیقی	۷۳	گام‌های مینور
۱۱۳	سرعت اجرا	۷۳	مینور ثورنیک، هارمونیک، ملودیک
۱۱۴	علامت‌های تغییر موقت سرعت	۷۴	گام‌های مینور دیزدار
۱۱۴	علامت‌های شدت صدا		بخش نهم:
۱۱۴	اصطلاحات حالت اجرا	۸۲	گام‌های مینور بمل‌دار
۱۱۷	علامات دیگر		بخش دهم:
۱۲۳	اصطلاحات	۸۹	گام‌های نسبی
	فصل دوم: تئوری موسیقی ایران ۱۳۷	۹۰	تونالیت و مدالیت
	بخش اول: اصطلاحات موسیقی ایران	۹۱	آلتراسیون و مودولاسیون
۱۳۹	اصطلاحات	۹۱	تشخیص تونالیت و مدالیت
۱۴۲	فرم‌های موسیقی ایران	۹۲	گام‌های همسایه
۱۴۴	علامت‌های تغییر دهنده موسیقی ایران	۹۴	گام‌های آنارمونیک
	بخش دوم: فواصل نت‌ها در موسیقی ایران		بخش یازدهم:
۱۴۷	فواصل بیش	۹۶	مدهای کلیسایی
۱۴۸	فواصل کم	۹۷	گام‌های دیگر
۱۴۹	فواصل نیم		بخش دوازدهم:
	دستگاه‌ها و آوازاها در ردیف موسیقی	۱۰۲	آکورد
۱۵۱	ایران	۱۰۳	آکورد سه صدایی (تریاد)

	بخش چهارم:	۱۵۲	دانگ‌ها در موسیقی ایران
۲۰۵	کلاسیک	۱۵۳	دستگاه شور
	بخش پنجم:	۱۵۶	آواز ابو عطا
۲۱۳	رمانتیک	۱۵۷	آواز بیات تُرک
	بخش ششم:	۱۵۷	آواز افشاری
۲۳۰	معاصر (قرن بیستم)	۱۵۸	آواز دشتی
		۱۵۹	دستگاه نوا
		۱۶۰	دستگاه سه‌گاه
۲۵۳	فصل چهارم: تاریخ موسیقی ایران	۱۶۳	دستگاه چهارگاه
	بخش اول: دوران باستانی	۱۶۶	دستگاه ماهور
۲۵۵	دوره اساطیری	۱۶۸	دستگاه راست پنجگاه
۲۵۵	مادها	۱۶۹	دستگاه همایون
۲۵۶	ایلام	۱۷۱	آواز اصفهان
۲۵۶	هخامنشیان		گوشه‌های مهم دستگاه‌ها و آوازهای
۲۵۶	سلوکیان	۱۷۳	موسیقی ایران
۲۵۷	پارتیان		
۲۵۷	ساسانیان	۱۸۳	فصل سوم: تاریخ موسیقی جهان
	بخش دوم:		بخش اول: دوره‌های تاریخ موسیقی
	آشنایی اعراب پیش از اسلام با	۱۸۵	قرون وسطا
۲۶۰	موسیقی		بخش دوم:
۲۶۰	موسیقی ایران بعد از اسلام	۱۹۱	رنسانس
	بخش سوم:		بخش سوم:
۲۷۲	صفویه	۱۹۶	باروک
۲۷۳	قاجاریه		

فصل پنجم: سازشناسی موسیقی

۲۸۵ جهان

بخش اول:

۲۸۷ سازهای بادی

۲۹۵ سازهای کوبه‌ای (پوستی)

۲۹۶ سازهای کوبه‌ای (بدون پوست)

۲۹۸ سازهای زهی (سیمی)

فصل ششم: سازشناسی موسیقی

۳۱۱ ایران

بخش اول: سازهای مورد استفاده در

موسیقی دستگاهی ایران

۳۱۳ هوا صداها (سازهای بادی)

۳۱۳ زه صداها (سازهای زهی)

پوست صداها (سازهای کوبه‌ای

پوستی)

بخش دوم: سازهای مورد استفاده در

موسیقی نواحی ایران

۳۱۸ هوا صداها (سازهای بادی)

۳۲۲ زه صداها (سازهای زهی)

پوست صداها (سازهای کوبه‌ای

پوستی)

خود صداها (سازهای کوبه‌ای بدون

پوست)

مقدمه

بشر، پیش از هر چیز همان است که طرح شدنش را افکنده است.
«ژان پل سارتر»

مجموعه‌ی حاضر شامل شش سر فصل کلی اعم از تئوری موسیقی جهان، تئوری موسیقی ایران، تاریخ موسیقی جهان، تاریخ موسیقی ایران، سازشناسی موسیقی جهان و سازشناسی موسیقی ایران می‌باشد که در پایان هر فصل تست‌های مربوط به آن قرار داده شده است.

لازم به ذکر است برخی از اسامی و اصطلاحات به دلیل ترجمه‌های مختلف در کتاب‌های مرجع متفاوت می‌باشند، مانند موتسارت که به صورت‌های موتسارت، موتزارت و موزار ترجمه شده است، لذا در این مجموعه از متداولترین ترجمه‌ی این گونه کلمات استفاده شده است.

در پایان از جناب آقای داود اسماعیلی مدیریت محترم خانه هنر که اینجانب را در چاپ و انتشار این مجموعه همراهی کردند نهایت تشکر را دارم.
و با سپاس از همراهی اساتید محترم سرکار خانم مریم محرابی و جناب آقای حمیدرضا جوان.

بنیامین فسانی

پائیز ۸۹

www.b-fasaei.com

Shiraz-Beethoven.ir

فصل اول: تئوری موسیقی جهان

بخش اول

فیزیک صوت

عامل تولید صدا:

ارتعاش (نوسان): حرکت رفت و آمدی منظم نقطه‌ی مادی را ارتعاش یا نوسان می‌گویند، مانند نوسان تارهای یک ساز.

صدا (صوت): پدیده‌ای که در نتیجه‌ی ارتعاش یک جسم تولید شده و در محیط مادی مانند هوا یا آب به صورت موج انتشار می‌یابد.

- صوت در خلاء منتشر نمی‌شود.

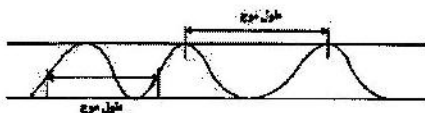
مشخصات موج:

۱- بسامد (فرکانس، تواتر): تعداد حرکت نوسانی در مدت زمان یک ثانیه را بسامد می‌نامند و با واحد هرتز (HZ) اندازه‌گیری و مشخص می‌شود.

- واحد Hertz از نام دانشمندی آلمانی گرفته شده است.
- هر چه اندازه طول سیم یا لوله صوتی بلندتر باشد، بسامد آن کمتر (حرکت ارتعاشی کندتر) بوده و در نتیجه صدای بم‌تری خواهیم داشت.
- هر چه اندازه طول سیم یا لوله صوتی کوتاه‌تر باشد، بسامد آن بیشتر (حرکت ارتعاشی تندتر) بوده و در نتیجه صدای زیرتری خواهیم داشت.
- محدوده شنوایی انسان از ۲۰ تا ۲۰۰۰۰ هرتز می‌باشد که با افزایش سن محدودتر می‌شود.

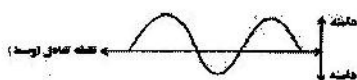
- هر حرکت کامل نوسانی تناوب نامیده می‌شود.

۲- طول موج: به مقدار فاصله‌ی یک تناوب که با واحد متر آن را اندازه‌گیری می‌کنند گفته می‌شود.

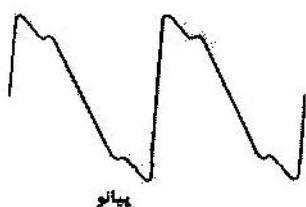
- هر چه طول موج کوتاه‌تر باشد صدای حاصل زیرتر خواهد بود.
- هر چه طول موج بلندتر باشد صدای حاصل بم‌تر خواهد بود.

۳- دامنه موج: به مقدار فاصله‌ی جسم مرتعش از نقطه تعادل خود (وسط) به دو طرف (بالاترین و پائین‌ترین) نقطه گفته می‌شود.

- هر چه اندازه دامنه‌ی صدا بلندتر باشد صوت شدیدتر خواهد بود.
- هر چه اندازه دامنه‌ی صدا کوتاه‌تر باشد صوت ضعیف‌تر خواهد بود.

۴- شیوش (طنین یا رنگ): هرگاه دو صوت برابر از نظر طول موج و دامنه، از دو ساز مختلف حاصل شود، منحنی آن به دو شکل خواهد بود. (اختلاف صدای پیانو و ویلن یا اختلاف صدای دو انسان که حتی در حالتی که آن‌ها را نمی‌بینیم به آسانی از یکدیگر قابل تشخیص هستند).

تست‌های بخش اول:

۱- مهمترین عامل تولید صوت چیست؟

- (۱) ارتعاش منظم یک جسم
 (۲) تعداد حرکت نوسانی جسم
 (۳) شدت ارتعاش جسم
 (۴) طول موج

۲- محدوده شنوایی انسان مابین تا هرتز است؟

- (۱) ۱۵-۲۰۰۰۰
 (۲) ۲۰-۲۵۰۰۰
 (۳) ۲۰-۲۰۰۰۰
 (۴) ۳۰-۳۰۰۰۰

۳- هر چه طول موج کوتاه‌تر باشد صدا است.

- (۱) زیرتر
 (۲) بم‌تر
 (۳) بلندتر
 (۴) آرام‌تر

۴- چهار مشخصه‌ی عمده صوت از نظر موسیقی چیست؟ (سراسری ۷۴)

- (۱) امتداد - زیر و بمی - فرکانس - بسامد
 (۲) تواتر - بسامد - رنگ - فرکانس
 (۳) زیر و بمی - کشش - شدت - طنین
 (۴) کشش - شدت - طنین - رنگ

۵- توانایی شنوایی فرکانس‌های بالا در انسان با افزایش سن: (سراسری ۸۷)

- (۱) کاهش می‌یابد.
 (۲) افزایش می‌یابد.
 (۳) بدون تغییر می‌ماند.
 (۴) دارای نوسان می‌گردد.